

Kirkko keskellä yhteiskuntaa

ALIO

Ville Niittynen

Kirkon tulorahoituspohja muuttui vuoden vaihteessa. Enää kirkko ei saa osuutta yritysten maksamasta yhteisöverosta. Kyseinen tulonlähde korvattiin suoraan valtion budjetista maksettavalla vuotuisella rahalla, joka on korvamerkitty yhteiskunnan kannalta tärkeisiin kirkollisiin toimintoihin kuten hautausmaiden, väestökirjanpidon ja kulttuurillisesti arvokkaiden rakennusten ja esineiden ylläpitoon.

Tämänkaltaisten, kirkkoa koskevien muutosten valmistelu on valtionhallinnossa uskottu opetus- ja kulttuuriministeriölle.

Kyseisen ministeriön pitkäaikainen kansliapäällikkö **Jaakko Numminen** julkaisi äskettäin kirkolliset muistelmansa *Kirk-*

ko keskellä yhteiskuntaa. Siihen tutustumalla saa rautaisannoksen modernia suomalaista kirkkohistoriaa.

Kirkolla on Nummisessa ollut luotettava tukija keskeisen hallinnonalan huipulla. Hän on nähnyt kirkon perustavaa laatua olevan merkityksen suomalaiselle yhteiskunnalle – usein jopa kirkkoa itseään paremmin.

Numminen haastaakin kirkkoa monessa kohdin terästäytymään: Kirkon ei tule askarrella vain omista sisäisissä asioissaan, vaan olla aktiivinen sekä valtiovallan että maamme kulttuurielämän suuntaan. Näin kansankirkko voisi nimensä mukaisesti kantaa laajemmin vastuuta kansasta ja sen hyvinvoinnista.

Suomessa kirkolla on jo pitkään ollut valtiovaltaan päin laaja itsemääräämisoikeus. Ruotsi on tullut tässä kohdin jälkijunassa, ja siellä esimerkiksi kirkolliskousta on vahvemmin leimannut sen side maan hallitukseen

huom.

KIRKKO JA DEMOKRATIA.

Jaakko Numminen haastaa kirkkoa terästäytymään: Kirkon ei tule askarrella vain omista sisäisissä asioissaan, vaan olla aktiivinen sekä valtiovallan että maamme kulttuurielämän suuntaan. Näin kansankirkko voisi nimensä mukaisesti kantaa laajemmin vastuuta kansasta ja sen hyvinvoinnista.

ja poliittiseen elämään. Tässä kohdin Numminen maalailee uhkakuvaa, että meillä puolueet puolueitoimistoinen voisivat demokratiakehityksen nimissä päästä liikaa määräämään kirkon asioita.

Tätä kirkko ja demokratia-kysymystä kannattaa miettiä hieman tarkemmin. Kirkollisissa vaaleissa äänioikeuttaan käyttää nykyisin vain reilut kymmenen prosenttia seurakuntalaisista. Kumpi on kansankirkolle parempi: pysyvästi alhainen äänestysprosentti ja siitä seuraava epädemokraattisuus vai se, että demokratia toteutuisi jollain fiksulla tavalla eduskunnan välityksellä ja näin äänestysprosenttikin faktisesti nousisi 70:een?

Vahvistuisiko vai heikentyisikö kirkko, jos puolueet mobilisoisivat ihmisiä äänestysuurnille kirkollisissa vaaleissa? Entä vähentääkö nykytilanne, puolueiden sekundäärinen rooli, oikeasti politikointia kirkon sisällä? Vaikkei selkeitä vastauksia aina olisikaan, on tällai-

sia asioita hyvä kansankirkossa säännöllisesti pohtia.

Numminen asettaa kirjassaan myös kiintoisan teologisen mietintätehtävän, kun hän kertoo Ruotsin kirkon olevan maan nykyisen hallitusmuodon mukaan ”demokraattinen ja piispallinen” ja kysyy, onko tällainen edes teoriassa mahdollista.

Tehdessäni tällä hetkellä tutkimusta **J. L. Runebergin** maailmankuvasta en voi olla huomaamatta sitä selvää jatkumoa, jonka Nummisen ajatukset ja aktiiviset toimet muodostavat sille kansalliselle sivistysprojektille, jonka Runeberg, Lönnrot, Snellman ja kumppanit laittoivat 1830-luvulla liikkeelle.

Antiikin perintö, kansanopetus, kirkon synnyttämä tai välittämä länsimainen sivistys; sellaisista perusaineksista jalostui Nummisen virkaauralla monia hienoja hankkeita kuten Ylen latinankieliset uutiset, puukirkkojen ja pappiloiden

suojelutyö, Inkerin kirkon jälleerakennus, Pietarin suomalaisen kulttuuri-instituutin perustaminen ja Kalevalan kääntäminen latinaksi. Turun näkökulmasta erityisen merkittävää on puolestaan ollut Agricola-seuran perustaminen.

Entä sitten opetusministeriön ylimmän virkamiehen kanta aina ajankohtaiseen peruskoulun uskonnonopetukseen? Maailmaa ja kulttuureja monelta kantilta katsoneen Nummisen linja on selkeä: ”Oman uskonnon tunteminen ja vieraiden uskontojen ymmärtäminen on Suomen koulun tärkeitä kasvatustehtäviä. Se yhdistää yksilön eettisen kasvatuksen kansalliseen perinteeseen ja kansainväliseen yhteisöön, ylipäätään reaali maailmaan.”

Nykyisessä maailmantilanteessa näillä sanoilla on aivan erityisen paljon painoa.

Kirjoittaja on Kaarinan seurakunnan kirkkoherra ja politiikan tutkimuksen tohtorikoulutettava.